

dual al col·lectiu, i com les condicions imposades pels qui guanyaren la guerra el 1939 provoquen unes contradiccions que esmussen el progrés natural d'una societat que cercava d'autodefinir-se.

Cada obra obeeix a una tècnica dramàtica diferent, que no té res d'arbitrària. A *Homenatge a Florentí Montfort* Josep-Lluís i Rodolf Sirera operen per juxtaposició d'elements i se serveixen de la paròdia. La reflexió final farà evident, però, la claredat dels plantejaments crítics i descobrirà, sota la sàtira, la tragèdia d'un país al qual hom vol superposar un rostre tòpic, falaguer i fals. La utilització de fórmules populars, com ara discursos, apologies empolsinades de retòrica, etcètera, o de gèneres habituals, com el sainet, del qual *Oh, dolça barraqueta valenciana!* del suposat Florentí Montfort, és un pastitx inefable, faciliten la comunicació entre les intencions de l'autor i l'espectador. A *Plany en la mort d'Enric Ribera* Rodolf explora noves formes expressives. «En efecte, el *Plany en la mort d'Enric Ribera* — escriu Rodolf Sirera en una nota prèvia — tracta d'investigar, en camps correntment no explorats, més enllà de les formes dramàtiques més o menys establertes, endinsant-se en uns fons estructurals ben llunyans d'aquestes, com són els de la música. L'obra es diu simfonia biogràfica, i així tasta de ser-ho: la progressió dramàtica o la narrativa de muntatge del teatre èpic hi són rebutjades. A l'obertura es presenten els que hauran de ser-ne els "temes" principals, i aquests es combinen, dialoguen, es contraposen o es complementen continuadament durant tot aquest moviment inicial, que conclou amb un organitzat esglaonament de superposicions i contraposicions fins al clímax final. Després vénen els moviments "clàssics" d'un concert; a cadascun d'ells es desenvolupa un dels temes exposats a l'obertura, i amb tècnica teatral ben diferent, segons les especials característiques de cada situació. El concert acaba en una "coda" on es tornen a reunir tots quatre temes, fins als acords darrers.» Enric Ribera no és una entelèquia: és un personatge atrapat per unes característiques psicològiques, la provocació i formació de les quals hem d'anar a cercar en la infantesa; és un home que respon a la situació col·lectiva amb abrandament o prudència, amb entusiasme o por, segons els casos. Els seus darrers anys, quan ha estat reconegut, en tant que actor, com una glòria «nacional» i oblidades les seves «infidelitats» juvenils, es converteix en el símbol de la castració: «Sóc valencià, més valencià i valencianista que no ningú, però també sóc espanyol, i actor, i això ningú no ho pot negar. No tractem de treure el riu de mare, que bé està el que bé acaba, i més val no jugar amb foc, que podríem cremar-nos tots.»

A *El brunzir de les abelles* Josep-Lluís i Rodolf Sirera retornen a una forma de teatre tradicional: la comèdia rural i costumista. Volen acostar-se a un públic camperol i senzill sense crear-li dificultats de llenguatge ni fer experimentacions de distanciament. Això podria interpretar-se com una renúncia a la investigació; però també com una «intra-investigació». Com una prova per a saber fins a quin punt els antics bòts poden resistir el procés de fermentació dels mostos novells. Potsar, en una etapa posterior, caldrà rebenjar-los, fer-los explotar. *El brunzir de les abelles* no intenta, però, ultrapassar els límits: personatges, situacions, avanç progressiu de l'anècdota, es mantenen dins l'or-

todòxia dels motlles escollits. Amb aquest procediment ens són descrits els principals personatges i llurs relacions entre el març de 1868 i el febrer de 1875, i podem observar com reaccionen a través dels diversos esdeveniments: destronament d'Isabel II, proclamació de la Comuna a París, Primera República espanyola, aixecaments cantonals i Restauració borbònica. Tomàs, el jove propietari de la indústria cerera «L'Abella d'Or», educat a Madrid i liberal convençut, evoluciona progressivament, sap comportar-se amb prudència i acaba per adonar-se que, per a ell, el més important és la conservació i l'augment del patrimoni familiar. Tomàs es reconcilia amb la seva mare, fa un avançat casament amb la filla del cacic, i l'Església se sent orgullosa, també, del seu fill pròdig: «Per molt que vos direu jo no sóc un home de la Restauració... — diu a la fi —, que sóc un home que s'ha anat fent cap a la Restauració... que n'ha comès moltes d'errades; que n'ha donat molts de mals passos... que li ha costat força comprendre... perquè hi ha hagut d'aprendre les lliçons més dures... Per això quan aquella ha arribat, ha sabut fer examen de consciència... demanar-se perdó a si mateix... i acceptar-la de cor...»

Homenatge a Florentí Montfort, *Plany en la mort d'Enric Ribera* i *El brunzir de les abelles* ens ofereixen un fris vivíssim de personatges, psicològicament individualitzats, i que ens mostren quines han estat les reaccions de classe davant els esdeveniments del passat immediat i del present al País Valencià. Una reflexió tan lúcida, variada i penetrant sobre la problemàtica col·lectiva constitueix una de les aportacions cabdals a la

Una escena d'El cavaller dels miracles de Josep-Lluís Sirera: la falla com a recurs d'expressió dramàtica.

dramatúrgia catalana d'aquesta llarga, inacabable postguerra. — XAVIER FÀBREGAS.

AQUEST MON DEL TEATRE

— Dues companyies estrangeres han visitat Barcelona darrerament: l'American Tribal Love-Rock Musical (Teatre Victòria), que, procedent dels Estats Units i de la Gran Bretanya, hi ha estrenat *Hair*, bé que amb un títol diferent. I les Marionetes d'Obraztsov, de la Unió Soviètica, les quals oferiren el seu programa *Un concert extraordinari* (Teatre Espanyol), parcialment parlat en català.

— Organitzat per l'Institut Alemany de Barcelona, tingué lloc, durant els mesos de febrer i març, un Cicle Internacional sobre Teatre Contemporani, en el transcurs del qual foren pronunciades les següents conferències sobre les respectives dramatúrgies: Guido Davico Bonino (Itàlia), Manoel Lourenço (Galícia), Xavier Fàbregas (Catalunya), José Monleón (Amèrica llatina), Juan Antonio Hormigón (teatre peninsular en llengua castellana), Carlos Porto (Portugal), Àngel Jorge Gutiérrez (Unió Soviètica), Bernard Dort (França), Francisco Uriz (Suècia), Jerome Lawrence (Estats Units), Pawel Rouba (Polònia), Ronald Bryden (Gran Bretanya) i Hellmuth Karasek (Alemanya). Hi col·laboraren els Instituts de cultura estrangers acreditats a Barcelona, i també l'Institut del Teatre. Les conferències foren alternades amb projeccions cinematogràfiques.

— Josep-Anton Codina pronuncià una conferència sobre el tema «El teatre, avui», a la Penya Carlos Lemos (21-IV).

— El teatre independent de les comarques ha produït darrerament els muntatges següents: *Berenàveu a les fosques* de Josep M. Benet i Jornet, per La Farsa, de Berga; *L'hort dels cirerers* d'Anton Txékhov, traducció de Joan Oliver, per L'Olla, d'Arenys de Mar; *Volpone* de Ben Jonson, per Proscènium, de Girona; *Macbeth* de Shakespeare, nova traducció en prosa de Jordi Pujol Cofan, que fou editada a Girona, muntatge conjunt dels grups de Roses, Castelló d'Empúries i Sant Pere Pescador, dirigit per Martirià Coll, el qual interpretà el personatge de Macbeth.

— Cicles de teatre, sovint amb col·loquis i conferències, han estat celebrats a Palamós (concurs entre grups infantils de la vila), Lleida (setmana de teatre popular), Vilafranca del Penedès i Molins de Rei.

— *L'aplec* de Maria Vilanova i Eduard Delgado, ha estat estrenada pels seus mateixos autors, en català, al Conway Hall, de Londres (6-IV); després n'han estat efectuades representacions a diversos indrets d'Anglaterra.

— El Primer Curs d'Estiu d'Iniciació al Teatre ha estat convocat per l'Escola de Teatre de l'Obra Cultural Balear, de Ciutat de Mallorca. Els professors responsables del curs són Pere Noguera, que actua de coordinador, Pawel Rouba i Macià Abrahams.

— *Va i bé* de Samuel Beckett, ha estat estrenada, en traducció de Lluís Solà, pel Grup La Gàbia, de Vic, amb Maria del Carme Redon, Maria dels Àngels Crosas i Concepció Domènech com a intèrprets. La direcció fou de Joan Anguera.

— El Grup del Teatre Principal de Valls ha estrenat un nou muntatge d'*Allò que tal vegada s'esdevingué* de Joan Oliver. En foren els principals intèrprets Àngels Segarra, Montse Martí, Ramon M. Farré, Josep M. Solé, Rosa M. Banús, Pere Fabra i Xavier Ulldemolins. La direcció anà a càrrec d'Anton Cartanyà.

X. F.